

Onze verborgen CO₂-voetafdruk

(Martien Visser, Lector Energietransitie & Netintegratie, Hanzehogeschool Groningen & Fellow bij CIEP)

(deze column verscheen in oktober 2015 op Energiepodium)

Iedereen weet het ondertussen. De emissies van Volkswagen diesels zijn in de praktijk veel hoger dan volgens de officiële meetprocedure wordt vastgesteld. De maatschappij spreekt hier schande van, rechtszaken zijn aangekondigd en inmiddels heeft Volkswagen aangegeven dat ze een einde maakt aan deze praktijken.

Wat maar weinigen beseffen is dat er met onze nationale broeikasgasemissie ongeveer hetzelfde aan de hand is. De officiële rekenprocedure, waarmee deze wordt vastgesteld, vertoont namelijk grote gaten. Onze echte CO₂-voetafdruk ligt 70% hoger dan wat formeel wordt gemeten. Ter vergelijking: de CO₂ emissie van mijn Volkswagen is 'slechts' 15% hoger dan volgens de boekjes.

Beleidsmakers en adviseurs gaan gewoonlijk uit van de formele statistiek. Zo ook de Raad voor de Leefomgeving (RLI), die in haar advies aan EZ heeft aangegeven dat de Nederlandse broeikasgasemissies 196 Mton bedragen, en dat deze in 2050 met 80-95% moeten zijn verminderd. Terecht maakt het RLI daarbij overigens melding dat dit getal ongeveer 30 Mton aan 'overige' broeikasgasemissies bevat die niet van de energiesector afkomstig zijn.

De overblijvende 166 Mton vanwege de Nederlandse energievoorziening wordt door het RLI toegewezen aan vier doelgroepen die qua CO₂-emissies ongeveer even groot zijn: de transportsector, de elektriciteitssector, lage-temperatuurwarmte en hoge-temperatuurwarmte.

Waar zitten nu die 70% verborgen CO₂-emissies?

Om maar met een praktisch voorbeeld te beginnen. U zult het wellicht niet beseffen, maar als u in het buitenland tankt, in plaats van in Nederland, dan levert u een bijdrage aan de nationale CO₂ doelstelling. De reden is dat uw CO₂-emissie bij tanken in het buitenland niet meetelt in de Nederlandse statistiek. Niemand schijnt te weten hoeveel we in het buitenland tanken, maar dit zal al snel 10% van het totaal zijn. Dat scheelt dan 4 Mton op onze nationale CO₂-balans.

Een grotere omissie is dat ook de (internationale) luchtvaart niet meetelt in de officiële rekenmethode, en dat geldt ook voor het energieverbruik van Schiphol ten bate van deze luchtvaart. Uw vliegvakantie naar Zuid-Amerika leidt hierdoor tot minder officiële CO₂-emissies, dan uw autovakantie in eigen land. Evenzo wordt de (internationale) scheepvaart niet meegenomen in de officiële procedure. Het CBS houdt bij hoeveel kerosine en stookolie er maandelijks op Schiphol en in de havens gebunkerd wordt. Op basis hiervan kan worden berekend dat de CO₂-emissie van de luchtvaart ongeveer 12 Mton bedraagt en van de (internationale) scheepvaart ongeveer 39 Mton.

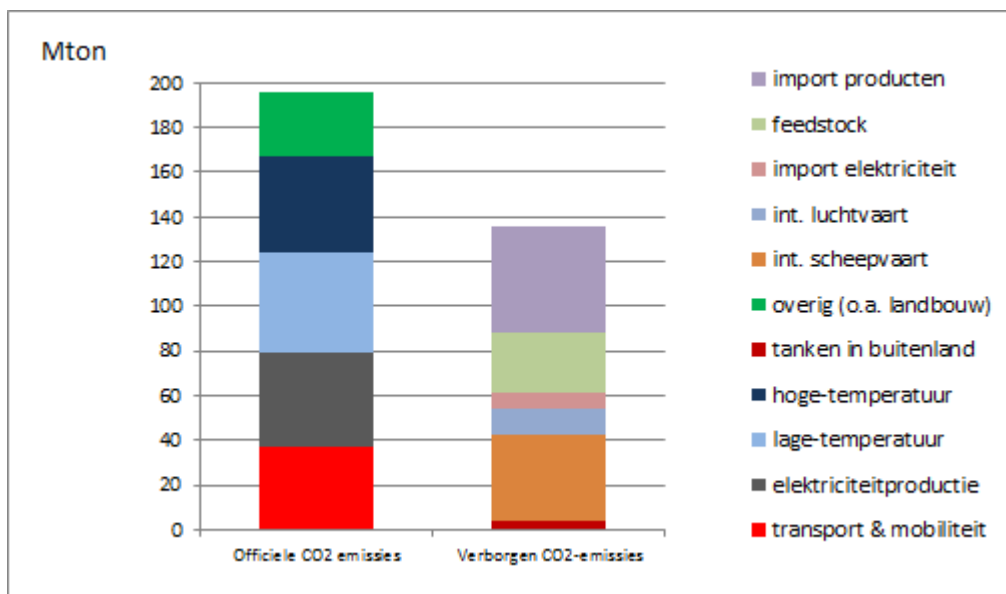
Naar analogie van het tanken over de grens, telt ook de CO₂-emissie van geïmporteerde elektriciteit niet mee in onze statistiek. Dat scheelt circa 7 Mton. Sinds mei hanteert TenneT een nieuw marktmodel waardoor de Nederlandse elektriciteitsimporten flink zijn gestegen. Hierdoor zal de

stijging van de (officiële) Nederlandse CO₂-emissie in het derde kwartaal van 2015 merkbaar lager liggen, dan in het tweede kwartaal. Het is maar dat u het weet.

Ook de fossiele energie die we in bijvoorbeeld plastics verwerken, de zogenaamde feedstock, telt niet mee. Indien we verondersteld dat alle producten uiteindelijk afval worden en dat we dit uiteindelijk gaan verbranden, en niet ergens laten slingeren of in de oceaan dumpen, dan bedraagt deze bijdrage 27 Mton. Het niet meetellen van feedstock leidt tot het vreemde verschijnsel dat het nuttig gebruik van hernieuwbare biomassa voor de productie van afbreekbare plastics, niet bijdraagt aan het verlagen van onze (officiële) CO₂-emissie.

Last but not least is er de (netto) CO₂ emissie die we als Nederlanders veroorzaken omdat we veel meer energie-intensieve producten importeren dan exporteren. Voor zover bekend worden daar geen statistieken van bijgehouden. Een studie door het Carnegie Stichting heeft deze netto-emissie voor Nederland becijferd dat dit gaat om 48 Mton CO₂ per jaar. Gevoelsmatig kan dat wel ongeveer kloppen.

Bijgaande figuur bevat de linker kolom de Nederlandse broeikasgasemissie (196 Mton) volgens de officiële procedure en de rechterkolom de naar schatting 70% verborgen broeikasgasemissie die wij als Nederlanders ook veroorzaken.

Verborgene CO₂-emissies zijn net zo schadelijk voor het klimaat als de CO₂-emissies die wel meetellen. Er is daarom geen reden onderscheid te maken. De Koninklijke weg is dat we alle CO₂ emissies gaan opnemen in onze statistieken. Zo lang dat niet mogelijk is, zo iets vereist Europese afstemming, verdient het tenminste aanbeveling de verborgene CO₂-emissie consequent in kaart te brengen en met dezelfde kracht te bestrijden, als de officiële CO₂-emissie.